

Miloslav Trnka

Zavátou stopou novináře Rudolfa Procházky (1889 - 1945)

Rudolf Procházka přišel na svět dne 8. prosince 1889 v Českých Budějovicích. Bylo to v domě na Vídeňském předměstí, na tehdejší Schmerlingově třídě č. 42 (dnes Žižkova ulice). Jeho otec Jan Procházka (*25. 5. 1860) zmíněný dům vlastnil, ale pocházel z Protivína čp. 13, kde ještě žili Rudolfovi prarodiče František a Kateřina Procházkovi. Dědeček František býval sluhou při protivínském obecním úřadu. Rudolfova maminka Marie byla rodačkou z Kardašovy Řečice čp. 8, z krupašské rodiny Šetků.

Bránou C. k. českého vyššího gymnasia v Budějovicích Rudolf prošel poprvé v září roku 1900, maturoval r. 1908. Následná univerzitní studia filosofie v Praze ukončil doktorátem r. 1913. Po návratu do rodného města zde založil a redigoval spolu s Bohumilem Růžičkou od 10. září 1917 časopis „Pondělí“. Po vzniku republiky vycházel pod názvem „Republikán“ (1919-1935). List vydávaný dvakrát týdně se orientoval na podporu zájmů středopravé Čs. národně demokratické strany. Redakci však Procházka vedl jen krátce, vrátil se do metropole Čech a přijal nabídnuté místo v pražském Tiskovém odboru Předsednictva ministerské rady.

Odbor zprvu sídlil v budově na třetím nádvoří Pražského hradu, od r. 1921 v Kolowratském paláci (Valdštejnská ul. 154., Malá Strana) a všestranně zajišťoval komunikaci mezi předsedou vlády a novináři. Oddělení v té době připravovalo veškerá úřední sdělení pro tisk. Monitoring československého i zahraničního tisku včetně výstřižkové služby provádělo pro premiéra Antonína Švehlu. Disponovalo archivem časopisů a knihovnou s právem dodávání povinných výtisků z veškeré knižní produkce v zemi. Předsednictvu ministerské rady byla podřízena i Československá tisková kancelář v Lützowově 918/7 a 919/5 (nynější Opletalova).

V Procházkových dnes jen řídce zmiňovaných knižních titulech snad ještě přežívá, že z němčiny přeložil a úvodními studiemi opatřil Ottovo vydání „Novověké filosofie“ od Wilhelma Windelbanda (1921) a úvahy „Smysl a hodnota života“ (Rudolf Eucken, 1938). Z francouzštiny mj. připravil překlad Clemenceauovy národní poválečné reflexe „Velikost a bída jednoho vítězství“ (Praha 1930). Vzpomínkovým textem také přispěl do privátního tisku „Pout' do Řecka“- novoročenky pro r. 1938, na níž spolupracovali Jan Hochman a Miroslav Rutte, kolegové z Lidových novin.

Do historie zemské žurnalistiky se Doc. PhDr. Procházka zapsal také jako editor Památníků všesokolských sletů v roce 1933 a 1938, autor monografií Dr. Karla Kramáře (Topičova edice České hlavy, 1920) nebo Dr. Jindřicha Vaníčka, náčelníka Čs. obce sokolské (1932). V tiskovém odboru Hradu byl vyhledáván především pro své pohotové překlady aktualit státoprávní tematiky z francouzštiny a němčiny. V letech 1928-1939 působil jako docent vysokoškolské výuky společenských věd na Svobodné škole politických nauk v Praze a spolupracovník Lidových novin i řady zahraničněpolitických revu. S rodinou (manželka Marie r. Taussigová, dcery Helena a Dagmar) tehdy bydlel v žurnalistickém domě ČTK, Lützowova 919/5. Zemřel dne 7. července 1945 v pražské Vinohradské nemocnici. Místo k věčnému odpočinku má v hrobce rodiny Procházkovy (č. 103) na hřbitově v Mladém, místní části Českých Budějovic.

Tři větičky mu věnoval redaktor Kočí v biogramu reprezentačního alba první republiky, v kapitole O novinářství a novinářích: „Procházka Rudolf PhDr. *1889 Č. Budějovice, redaktor Tiskového odboru ministerské prezidiální rady v Praze. Absolvoval gymnasium a filosofickou fakultu, redigoval měsíčník „Snaha“, založil a vydával časopis „Pondělí“- později „Republikán“ v Budějovicích 1917-1918. Je uznávaným znalcem politicko-hospodářským a výborným stylistou.“

Prameny a literatura:

- Státní oblastní archiv Třeboň, Sběrka matrik [on line] dostupná na <http://digi.ceskearchivy.cz>
- Procházka, Rudolf: O podmínkách nového českého stráníctví a programových zásadách České státoprávní demokracie Řeč pronesená na krajijské konferenci jihočeských organizací České státoprávní demokracie dne 26. ledna 1919], 14 stránek. Nákladem Tiskového odboru České státoprávní demokracie, Praha 1919.
- Album reprezentantů všech oborů veřejného života československého. Ed. prof. František Sekanina, Praha 1927. Text biogramu Bohumil Kočí-Krumlovský, s. 1094, foto s. 526.
- Vodička, Karel: Seznam abiturientů a jejich spolužáků podle ročníku maturitní zloušky. In: Šedesát let Jirsíkova gymnasia v Č. Budějovicích 1868 - 1928. České Budějovice 1928, s. 249.
- Kovář, Daniel: Budějovické hřbitovy. Malý kulturně-historický průvodce. Vydal Historicko-vlastivědný spolek v Českých Budějovicích jako svou 25. publikaci. České Budějovice 2001, s. 84.
- Šitnerová, Petra: Československá periodika (1918-1939). Dipl. práce. Jihočeská univerzita v Čes. Budějovicích, Pedagogická fakulta, Katedra společenských věd. České Budějovice 2008. Listu Republikán se autorka věnuje na s. 17-21.

Snímky: Kolowratský palác a zahrada, Valdštejnská 154 /III, Praha 1 Malá Strana, od r. 1921 pracoviště Doc. PhDr. Rudolfa Procházky. Po roce 1945 zde sídlilo ministerstvo informací, později pak ministerstvo kultury. Dnes Archiv Kanceláře Senátu PČR. Palác byl postaven po r. 1784 Ignácem Palliardim pro Marii Barboru Černínovou z Chudenic, rozenou Schaffgotsch, což dokumentuje alianční znak na sale terénu na nejvyšší terase zahrady, 1886-1918 komplex náležel Kolowratům. Foto Zdenko Feyfar, Praha 1977 (Archiv Rodopisné revue).

